

Energimarknadsinspektionens rapport med förslag för genomförande av EU-lagstiftning på elmarknadsområdet samt för genomförande av vissa delar av det omarbetade förnybartdirektivet

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) anser att avgränsningen av nätverksamhet bör ge fortsatt möjlighet för nätföretag att sälja entreprenadtjänster till andra elnät och äga och drifva andra typer av nät i bolaget, så länge som dessa särredovisas. Den föreslagna undantagsmöjligheten för nätföretag att tillhandahålla flexibilitetstjänster, om andra parter inte kunnat tillhandahålla dessa till rimlig kostnad och i rätt tid, visar på behovet att inte avveckla den samhällsviktiga verksamhet som nätföretagen kan tillhandahålla innan det finns andra aktörer som gör detta på ett effektivt sätt.

SKR ser det som mycket viktigt att staten aktivt följer utvecklingen på marknaden och anpassar regelverk och tillämpning, så det bidrar till ett effektivt, kostnadseffektivt och robust energisystem som ger ett tydligt bidrag till minskad klimatpåverkan. Covid-krisen har visat på behovet av strategiska resurser och svårigheten att förlita sig på enbart marknadsmekanismer i ett krisläge, vilket även torde ge lärdomar för hantering av regelverken kring systemtjänster, effektreserv och elkris.

Synpunkter

SKR konstaterar att det är oklart i vad mån förslagen om det långtgående förbudet mot nätföretag att bedriva annan verksamhet än nätverksamhet är skäligt ur ett samhälls-ekonomiskt perspektiv. Syftet att öka möjligheterna för nya aktörer är lovvärt och kan i flera fall bidra till ett mer effektivt energisystem, samtidigt som det i flera fall är oklart i vilken mån nya aktörer tillkommer. En uppdelning på fler aktörer ökar behovet av samordning, särskilt när investeringar i nät, produktion eller flexibilitet utgör alternativ till varandra.

Nätföretagen är i dagsläget i många fall leverantörer av flera tjänster som inte självklart kommer att tillhandahållas av andra aktörer om dessa förbjuds, t.ex. laddtjänster för elfordon, rådgivning och energitjänster. Vad gäller flexibilitetstjänster föreslås undantagsvis möjlighet för nätföretag att tillhandahålla sådana tjänster, om andra parter inte kunnat tillhandahålla dessa till rimlig kostnad och i rätt tid.

SKR anser att avgränsningen av nätverksamhet bör beakta hur elnätsföretagen på mest effektiva sätt utnyttjar befintliga resurser och i vad mån det särskilt för mindre nät och mindre orter finns andra aktörer som erbjuder dessa tjänster. Nätbolagen bör exempelvis ha fortsatt möjlighet att äga och drifva andra typer av nät i bolaget där det

finns stora samordningsfördelar, såsom icke koncessionspliktiga belysningsnät, så länge som dessa särredovisas. Elnätsföretagen bör även fortsatt kunna sälja vissa tjänster till andra elnät och andra parter, såsom entreprenadtjänster och utrustning, för att utjämna tillgången och använda resurser effektivt.

SKR ser positivt på förslaget på nätutvecklingsplaner, men anser att det bör finnas undantagsmöjligheter för mindre nät med mycket begränsat utbyggnadsbehov. Det bör även finnas undantagsmöjligheter för små elnätsföretag från att ta fullt ansvar som systemansvariga (DSO). I annat fall riskeras oskäligen kostnader för mindre nätföretag, för vilka Ei har antagit merkostnader till följd av de sammantagna förslagen.

SKR anser att kommuner och regioner kan bidra till planering och prioritering av eleffekt genom en tidig dialog i samhällsplaneringen med elnätsföretag och stora energianvändare, inte minst med koppling till kommunens översiktsplanering och näringslivsfrämjande insatser. Kommuner kan också underlätta för ledningsdragning och kraftstationer i översiktsplanering, fördjupad översiktsplan och detaljplaner samt styra vid marktilldelning när kommuner överlåter mark.

SKR menar att regelverket även bör omfatta situationer när kapacitetsbrist ännu inte råder och ge incitament till förebyggande arbete i nätbolag att bygga nät och optimera nyttjandet av elsystemet. Intäktsramen bör exempelvis ge utrymme för avkastning på investeringar kopplat till flexibilitet, och inte räkna dessa som en påverkbar kostnad med ett effektiviseringskrav. SKR anser även att ellagen bör justeras så att nätbolagen måste ta hänsyn till kommunala och regionala prioriteringar av verksamheter när effektbrist närmar sig och kan antas kvarstå under ett antal år. Idag kan anslutning bara vägras när kapaciteten är slut.

Syftet med aggregatorers verksamhet bör förtydligas i regelverket, så det omfattar att bidra med verklig effektivisering och bättre nyttjande av nät och produktion, och inbegriper ansvar för påverkan på balans, systemtjänster och effektreserv.

SKR ser positivt på strävan att stärka och ge skäligen villkor för prosumenter. Samtidigt är det viktigt att undvika att regelverket oskäligt gynnar vissa aktörer så att mindre effektiv produktion slår ut befintlig förnybar produktion. Regelverket för energigemenskaper och lokala energisamhällen behöver även beakta leveranssäkerhetsaspekter. Förslagen innebär utökad skattebefrielse för egenproducenter och ytterligare ett av många stöd till solceller och därmed indirekt till värmepumpar där elen kan användas. Det riskerar därmed att bli en i en rad av reformer på senare år som inte är teknikneutrala, utan försämrar konkurrenssituationen för kraftvärme och fjärrvärme och beaktar inte deras nytta i energisystemet.

Sveriges Kommuner och Regioner

Staffan Isling

Gunilla Glasare